

Teknik och demens

www.hi.se/teknikochdemens

Artikel 6

Författare: Helene Wallskär

Brukarorganisationerna om teknik och demens

De nationella brukarorganisationerna Demensförbundet och Alzheimerföreningen i Sverige driver tillsammans med Hjälpmedelsinstitutet projektet Teknik och demens. De ser stora möjligheter att förbättra livskvaliteten för demenssjuka och deras anhöriga med hjälp av tekniska hjälpmedel. Samtidigt höjer de var sitt varnande finger.

Möjligheterna är stora
– men det finns risker

– Det finns en risk att en övertro på tekniska lösningar gör att man glömmer bort behovet av mänsklig kontakt och värme i demensvården, säger Stina-Clara Hjulström, ordförande i Demensförbundet.

Krister Westerlund, ordförande i Alzheimerföreningen i Sverige, instämmer:

– Jag ser en fara för att man tror att man kan ersätta människor med teknik. Vi måste hela tiden komma ihåg att många av de demenssjuka bor ensamma.

Detta betyder inte att brukarorganisationerna vill bromsa utvecklingen av teknik som kan hjälpa demenssjuka och deras anhöriga till en bättre och tryggare vardag. Tvärtom.

– Inte minst för yngre demenssjuka kan tekniska hjälpmedel vara av utomordentligt värde och göra att man kan bo kvar hemma längre, säger Krister Westerlund, Alzheimerföreningen i Sverige.

Han exemplifierar med förenklade GPS-navigаторer som kan hjälpa en demenssjuk person att orientera sig utomhus, telefon-

hjälpmedel och handdatorer som kan göra det lättare att hålla reda på vad man ska göra under dagen.

– Den typen av möjligheter utnyttjas långt ifrån tillräckligt idag. Med rehabilitering och hjälpmedel skulle många tidigt demenssjuka personer kunna få en mycket bättre livskvalitet.

Borde vara kostnadsfritt

Stina-Clara Hjulström, Demensförbundet, anser att alla tekniska hjälpmedel som bidrar till att en demenssjuk person kan fortsätta att bo hemma bör vara kostnadsfria.

– Idag varierar kostnaderna för hjälpmedel beroende på var man bor. I en kommun är exempelvis det larm som kallas spisvakt kostnadsfritt och i en annan inte. Vi anser att villkoren ska vara lika över hela landet, säger hon.

– Det borde fungera så att kommunen har ett brett spektrum av hjälpmedel som varje demenssjuk person efter diagnosen erbjuds att testa. Sedan måste man även följa personen eftersom demenssjukdomen hela tiden förändras. Därmed förändras även nyttan och behovet av olika hjälpmedel.

Båda är övertygade om att det är kostnadseffektivt även ur ett samhällsekonomiskt perspektiv att öka användningen av tekniska hjälpmedel för demenssjuka personer. Det är med tanke på det som de menar att man måste vara vaksam på att teknikanvändningen ökas i första hand för de demenssjukas och deras anhörigas skull, inte för besparingarnas.

– Det får till exempel inte bli så att man på demensboenden ersätter personal med övervakningslarm, säger Stina-Clara Hjulström.

– Och även om man erbjuder olika tekniska hjälpmedel måste man vara uppmärksam på att belastningen inte blir för stor för anhöriga som vårdar närstående demenssjuka hemma.

Svår etik

Hon påpekar också att när det gäller äldre och mer allvarligt demenssjuka personer finns det ofta svåra etiska frågor att ta ställning till när det gäller användningen av teknik:

– De som är yngre och befinner sig i tidiga faser i sjukdomen kan själva säga ifrån om det är någon teknik de inte vill använda. Men senare i sjukdomen kan den sjuka inte det på samma sätt. Det kräver väl genomtänkta

etiska ställningstaganden om exempelvis användningen av olika typer av larm.

I projektet Teknik och demens är demenssjuka personer med och provar hjälpmedel. Det framhåller brukarorganisationerna är en stor fördel.

– Genom att diagnosen numer ofta ställs tidigt i sjukdomen har vi fått en växande grupp med lindrigare demenssymtom som kan vara med och påverka de demenssjukas villkor på olika sätt. Det är väldigt bra, säger Krister Westerlund.

Kunskapen om tekniska hjälpmedel för demenssjuka personer anser de båda är alldeles för dålig på de flesta håll i samhället.

– Kommunernas handläggare måste ha kunskap om de här sakerna, men det har de ofta inte idag. Även på landstingens hjälpmedelscentraler eller motsvarande finns fortfarande utrymme för förbättringar, säger Stina-Clara Hjulström och efterlyser utbildningar där demenssjuka personer medverkar och visar hur olika hjälpmedel fungerar för dem.

– Dessutom gäller det att få in de här frågorna i grundutbildningarna för de yrkeskategorier som arbetar inom demensvården.

Hjälpmedelsinstitutet

Box 510, 162 15 Vällingby
Tfn 08-620 17 00
Fax 08-739 21 52
Texttfn 08-759 66 30
E-post registrator@hi.se
Webbplats www.hi.se

Kontakt

Hjälpmedelsinstitutet, Ingela Månsson
08-620 18 17, ingela.mansson@hi.se
Alzheimerföreningen i Sverige, Kerstin Lundström
018-71 17 00, kerstin@octopus.se
Demensförbundet, Inge Dahlenborg
0346-320 65, dahlenborg@telia.com